

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 2723/18**, rješavajući apelaciju **Mirka Simića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. stavak (3) točka h), članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, dopredsjednik

Mirsad Ćeman, dopredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 26. ožujka 2020. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija **Mirka Simića** podnesena protiv Rješenja Apelacijskog suda Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine broj 96 0 P 000306 18 Pž 4 od 26. ožujka 2018. godine u odnosu na navode o povredi prava na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija **Mirka Simića** podnesena protiv Rješenja Apelacijskog suda Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine broj 96 0 P 000306 18 Pž 4 od 26. ožujka 2018. godine u odnosu na navode o povredi prava na pravično suđenje iz članka II/3. (e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda zbog toga što je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Mirko Simić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Brčkog, kojeg zastupa Amer Ramić, odvjetnik iz Brčkog, podnio je 10. svibnja 2018. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Apelacijskog suda Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine broj (u daljnjem tekstu: Apelacijski sud) broj 96 0 P 000306 18 Pž 4 od 26. ožujka 2018. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, od Apelacijskog suda zatraženo je 2. prosinca 2019. godine dostavi odgovor na apelaciju.
3. Apelacijski sud je odgovor na apelaciju dostavio 12. prosinca 2019. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sažeti na sljedeći način.

5. Rješenjem revizijskog vijeća Apelacijskog suda 96 0 Ps 000306 17 Rev od 20. prosinca 2017. godine, donesenog u pravnoj stvari tužitelja „Palma 1“ restoran (u daljnjem tekstu: tužitelj) protiv tuženog Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: tuženi), radi naknade štete, apelant – odvjetnik je kao punomoćnik tužitelja kažnjen novčanom kaznom od 1.000,00 KM zbog vrijeđanja suda učinjenog u reviziji izjavljenoj 11. kolovoza 2017. godine protiv Presude Apelacijskog suda broj 96 0 Ps 000306 Pž 3, te je određeno da je novčanu kaznu dužan platiti u roku od 30 dana od dana prijema rješenja.

6. Apelacijski sud je u obrazloženju naveo da je apelant kao punomoćnik tužitelja u reviziji naveo: „Tačno je da je dokazivanje *probatio diabolico* (đavolski posao), ali ovakva tvrdnja i stav drugostepenog suda nas podsjeća na onu anegdotu kada profesor pita studenta kada je bačena atomska bomba na Hirošimu i koliko je ljudi poginulo, pa kada student odgovori tačnu brojku poginulih ljudi, onda profesor kaže to nije dovoljno kolega, imena, imena... Očigledno je drugostepeni sud postupio na ovaj način i iz tih razloga odbio žalbu tužioca u pogledu glavnog zahtjeva.“

7. U svezi s navedenim, Apelacijski sud je istaknuo da citirani navodi revizije, sami po sebi, predstavljaju uvredu suda jer su očigledno suprotni općeprihvaćenim normama uobičajenog jezika u komuniciranju stranaka sa sudom, s obzirom na to da izlaze iz okvira dozvoljenog sadržaja pravnih sredstava kojima se može osporiti pravilnost i zakonitost sudske odluke i prelaze granice zahtjeva korektnog odnosa prema sudu kao instituciji društva. Kod toga da sudovi imaju zadaću rješavati sporove na zakonit način i ostvarivati odnos sa sudionicima u postupku u skladu s važećim procesnim odredbama, kako je to propisano Zakonom o parničnom postupku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ZPP), onda se i stranke u postupku u komunikaciji sa sudom mogu koristiti samo onom komunikacijom koja je propisana ZPP, konkretno mogu pravni lijek izjaviti iz zakonom propisanih razloga i odluku donesenu u sporu osporavati pravnim sredstvima. Dakle, stranke ne mogu zloupotrebljavati ovlasti koje su im u postupku dane tako da iznose subjektivne ocjene kojima je prekoračena granica do koje se može iskazivati negativan odnos prema sudu jer se time prelazi u područje uvrede suda, kako to revizijsko vijeće nalazi da je apelant kao punomoćnik tužitelja citiranim sadržajem revizije učinio. U svezi s tim, Apelacijski sud je naveo da je primjenom čl. 140. i 213. ZPP prilikom odmjeravanja novčane kazne zaključio da je iznos od

1.000,00 KM primjeren cilju koji se želi ostvariti, održavanja digniteta suda i autoriteta sudske vlasti, a kod odmjeravanja kazne cijenio je i težinu i značenje izrečenih navoda. Revizijsko vijeće je također istaknulo da je, s obzirom na to da je apelant član Odvjetničke komore Republike Srpske, bitno ukazati i na Kodeks etike odvjetnika Odvjetničke komore Republike Srpske kojim je reguliran i odnos odvjetnika prema sudu tako da je u članku 7. Kodeksa navedeno da odvjetnik mora pokazati dužno poštovanje prema sudu tijekom postupka i da interes klijenta mora braniti u skladu sa zakonom, što nesumnjivo upućuje i na obvezu da, kada odvjetnik protiv odluka donesenih u postupku izjavljuje redovan ili izvanredan pravni lijek, pravilnost i zakonitost donesenih odluka osporava isključivo relevantnim pravnim razlozima, a ne subjektivnim procjenama koje se ne mogu pravno vrednovati i koje predstavljaju vrijeđanje suda.

8. Rješenjem drugostupanjskog vijeća Apelacijskog vijeća broj 96 0 P 000306 18 Pž 4 od 26. ožujka 2018. godine odbijena je apelantova žalba i potvrđeno je prvostupanjsko rješenje.

9. U obrazloženju presude Apelacijski sud je naveo da su neutemeljeni apelantovi navodi da je revizijsko vijeće, održavši dvije sjednice vijeća, i to jednu na kojoj je odlučivalo o reviziji (22. studenog 2017. godine) i drugu na kojoj je donijelo rješenje o kažnjavanju (20. prosinca 2017. godine), postupilo suprotno odredbi članka 361. ZPP u svezi sa člankom 331. ZPP s obzirom na to da odredbama ZPP nije propisano da Apelacijski sud, kada odlučuje u žalbenom ili revizijskom postupku, sve odluke mora donijeti isti dan jer u situaciji kao što je konkretna, kada je trebalo donijeti jednu meritornu odluku (presuda kojom se odlučuje o reviziji) i jednu procesnu odluku (rješenje o kažnjavanju), odluke ne moraju biti donesene isti dan.

10. Apelacijski sud je dalje naveo da je točno da je člankom 10. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) propisano da svatko ima pravo na slobodu izražavanja i da to pravo obuhvaća slobodu mišljenja i prenošenja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Međutim, ostvarivanje navedenih sloboda, budući da uključuje obveze i odgovornosti, može podlijegati takvim formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili sankcijama predviđenim zakonom koje su neophodne u demokratskom društvu radi zaštite ugleda ili prava drugih i radi očuvanja autoriteta i nepristranosti sudstva. Navedeno shvaćanje izrazio je i Europski sud za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) u predmetu *Žugić protiv Hrvatske* (zahtjev broj 3699/08) prema kojem sloboda izražavanja nije neograničena i određeni interesi kao što je autoritet sudske vlasti dovoljno su važni da opravdavaju ograničenja ove slobode.

11. Imajući u vidu navedeno, Apelacijski sud je naveo da je, polazeći od samog sadržaja podneska (revizije) u kojem je apelant iznio sporne navode, utvrdio da, i prema ocjeni tog suda, sporno izražavanje, osim što ne sadrži pravno relevantne argumente, prelazi granicu profesionalnog i uljudnog ponašanja odvjetnika (punomoćnika) u sudskom postupku i nije primjereno razini ophođenja koja treba postojati u praksi, odnosno daleko je izvan okvira ostvarivanja dopuštenih i zakonitih procesnih radnji kojima bi se štitio interes stranke i predstavlja vrijeđanje suda, a ne iznošenje mišljenja i stajališta glede drugostupanjske presude, kako se to žalbom neutemeljeno nastoji ukazati. Prema tome, revizijsko vijeće je u konkretnom slučaju pravilno i zakonito postupilo kada je prvostupanjskim rješenjem novčano kaznilo apelanta, a sama visina kazne primjerena je težini i značaju uvrede iznesene u reviziji, uz naglasak da je revizijski sud pobijanim rješenjem novčanu kaznu odredio u iznosu od jedne petine od moguće kazne koja je propisana odredbom članka 140. stavak 1. ZPP. Drugostupanjsko vijeće je dalje navelo da kritika stranke (njenog punomoćnika) na rad suda nikada ne smije prijeći određene granice (potrebno je razlikovati kritiku i uvredu). Ako je jedina namjera bilo kojeg oblika izražavanja uvrijediti sud ili članove suda, kao što je to, prema ocjeni i ovog suda, u konkretnom slučaju učinio apelant u reviziji izjavljenoj protiv drugostupanjske presude, onda sankcija koja se izriče (novčano kažnjavanje) ne predstavlja povredu članka 10. Europske konvencije. Drugostupanjsko vijeće je dalje istaknulo da se ne mogu prihvatiti ni apelantovi navodi da se u konkretnom slučaju radi o subjektivnoj povrijeđenosti članova vijeća koji su donijeli pobijano rješenje o kažnjavanju. Ovo tim prije što apelant u žalbi nastavlja iznositi paušalne navode tako što na četvrtoj strani svoje žalbe navodi kako „izražava opravdane sumnje u nepristrasnost revizijskog vijeća, i to objektivno, jer sud ne može i ne smije imati nikakve lične interese i razloge u prosuđivanju konkretnih činjenica, niti cijiniti jesu li određene riječi i tekst uvredljivi, ako se ti navodi i sam tekst tiču njega samoga, iz tih razloga ne može se smatrati dovoljno nepristrasnim i objektivnim sud koji je u procjenu uvrede unio eventualno lična osjećanja i eventualnu povrijeđenost, kao i shvatanja da li je on lično pogođen navodnim vrijeđanjem suda“. Ovom prilikom apelant potpuno zanemaruje činjenicu da je temelj kažnjavanja uvreda suda kao institucije, a ne uvreda sudaca kao pojedinaca. Stoga je Apelacijski sud naveo se donošenjem odluke o kažnjavanju apelanta težilo ostvarivanju legitimnog cilja održavanja autoriteta sudske vlasti u smislu članka 10. stavak 2. Europske konvencije, odnosno miješanje revizijskog suda u slobodu izražavanja je bilo propisano zakonom (odredba članka 140. stavak 1. ZPP) i razmjerno je gore navedenom cilju koji se nastojao ostvariti (očuvanje autoriteta sudske vlasti).

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije i pravo na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije.

13. Apelant tvrdi da Apelacijski sud nije pružio odgovarajuće uvjerenje da je postupao u skladu s odredbom članka 10. stavak 2. Europske konvencije, odnosno da je primjena novčane kazne odvjetniku zbog citiranog sadržaja bila nužna radi očuvanja autoriteta suda i nepristranosti sudstva. Naime, apelant smatra da se objektivnom analizom sadržaja može nedvojbeno zaključiti da se sporna kritika odnosi na sudsko odlučivanje, odnosno da se ne odnosi na subjektivnu ocjenu bilo koje karakteristike, bilo kojeg člana sudskog vijeća koje je postupalo u žalbenom postupku koji je rezultirao donošenjem presude protiv koje je izjavljena revizija. U tom pogledu apelant smatra da se objektivnom analizom citiranog sadržaja može zaključiti da je sporni sadržaj izrečen s ciljem metaforičke kritike postupanja drugostupanjskog suda, odnosno kritike stajališta drugostupanjskog suda da tužitelj nije dokazao visinu nastale materijalne štete, odnosno vrijednosti građevinskih radova. Apelant, dalje, tvrdi da se u svojoj reviziji koristio anegdotom da bi što efektivnije ukazao na pogrešno stajalište drugostupanjskog suda glede stupnja dokazivanja, odnosno dokazivosti pojedinih činjenica, ukazujući revizijskom vijeću da je ono što je drugostupanjski sud zahtijevao od tužitelja bilo nemoguće dokazati. S obzirom na to, apelant smatra da takvim navodima nije prešao u područje uvrede suda, te da je potpuno jasno da Apelacijski sud nije opravdao ograničavanje apelantovog prava na slobodu izražavanja. U ovom pogledu apelant je istaknuo da je u odlukama Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) *Nikula protiv Finske* (2002), *Kyprianou protiv Cipra* (2005) zauzeto jasno i nedvosmisleno stajalište o potrebi restriktivnosti u ograničenju prava odvjetnika na slobodno izražavanje.

14. U svezi s pravom na pravično suđenje apelant je naveo da rješenje o novčanom kažnjavanju nije moglo biti doneseno po okončanju postupka po reviziji, te mu je pravo na pravično suđenje povrijeđeno i zbog toga što je prilikom donošenja osporenog drugostupanjskog rješenja sudjelovala sutkinja koja je bila i članica drugostupanjskog vijeća protiv čije odluke je apelant u svojstvu punomoćnika izjavio reviziju sa spornim sadržajem. Naposljetku, apelant je predložio da mu Ustavni sud dosudi nematerijalnu štetu zbog povreda ljudskih prava u postupku pred redovnim sudovima i smatra da je novčani iznos 10.000,00 KM pravična naknada koja bi kao minimalna kompenzacija trebala biti dosuđena apelantu.

b) Odgovor na apelaciju

15. Apelacijski sud je dostavio odgovore na apelaciju sudaca izvjestitelja koji su sudjelovali u donošenju prvostupanjskog i drugostupanjskog rješenja.

16. Sudac izvjestitelj koji je sudjelovao u donošenju drugostupanjskog rješenja je u odnosu na apelantove navode o povredi prava na pravično suđenje naveo da osporene odluke predstavljaju procesna rješenja, zbog čega osporeno rješenje ne može biti predmet ispitivanja u smislu povrede prava na pravično suđenje. U odnosu na navode o povredi prava na slobodu izražavanja naveo je da su u obrazloženju drugostupanjske odluke dani jasni i potpuni razlozi zašto revizijsko vijeće nije povrijedilo članak 10. stavak 1. Europske konvencije. Naime, sporno apelantovo izražavanje u reviziji je izrečeno na omalovažavajući način i prelazi granicu profesionalnog i uljudnog ponašanja u odnosu apelanta kao odvjetnika prema sudovima, odnosno predstavlja uvredu suda, a ne metaforičku kritiku postupanja drugostupanjskog suda ili anegdota kako bi se ukazalo na pogrešno stajalište drugostupanjskog suda, kako to apelant nastoji prikazati u apelaciji. S obzirom na to, novčana kazna koju je izreklo prvostupanjsko vijeće, s obzirom na iznos koji predstavlja najveću moguću kaznu, nije nerazmjerna legitimnom cilju koji se nastoji ostvariti u konkretnom slučaju, a to je očuvanje autoriteta sudske vlasti.

17. Sutkinja izvjestiteljica koja je sudjelovala u donošenju prvostupanjskog rješenja u odgovoru na apelaciju je navela da je apelant subjektivnom ocjenom doveo u pitanje stručnost suda za obavljanje sudačke dužnosti, i to na način koji predstavlja uvredu suda, zbog čega njegovo kažnjavanje novčanom kaznom, kao i određena visina kazne, ne predstavljaju povredu članka 10. Europske konvencije. Naime, odvjetnik je prema članku 10. stavak 2. Europske konvencije bio dužan uzdržati se od kritike sudske odluke koja nema podlogu u pravnoj argumentaciji (metafora i anegdota nesumnjivo ne spadaju u pravnu argumentaciju), pa i tada uz dužno poštovanje suda, štiteći čast i dostojanstvo profesije kojom se odvjetnik bavi i braneći u konačnici vladavinu prava. Međutim, apelant je na neprihvatljiv način opisao postupanje žalbenog suda kada je sud ocjenjivao dokazanost relevantnih činjenica u konkretnom sporu, u pogledu kojih teret dokazivanja i dokazanosti jeste na tužitelju kada je tužbenim zahtjevom tražio naknadu štete. Izvjestiteljica je također navela da osporenim rješenjem nije došlo ni do povrede prava na pravično suđenje jer nije bilo nužno da odluke o reviziji i kažnjavanju apelanta budu donesene na istoj sjednici, te jer se u konkretnom slučaju radi o stegovnom postupku koji ne potpada pod zahtjeve članka 6. Europske konvencije. Naposljetku, izvjestiteljica je navela kako smatra da je sutkinja Maida Kovačević mogla sudjelovati kao članica žalbenog vijeća protiv rješenja o kažnjavanju apelanta.

V. Relevantni propisi

18. **Zakon o parničnom postupku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik Distrikta Brčko BiH” br. 8/09, 52/10 i 27/14) koji je važio u vrijeme donošenja osporenih odluka u relevantnom dijelu glasi:

XIV. NEPOŠTOVANJE SUDA

Članak 139.

Sud će tijekom postupka kazniti novčanom kaznom do 5000 KM stranku, zakonskog zastupnika, opunomoćenika ili umješaća, koji su svojim parničnim radnjama teže zlouporabili prava priznata ovim zakonom.

Članak 140. st. (1) i (5)

(1) Novčanom kaznom do 5000 KM sud će kazniti osobu koja u podnesku vrijeđa sud, stranku ili drugog sudionika u postupku.

(5) Kad sud kazni novčanom kaznom ili udalji iz sudnice odvjetnika ili odvjetničkog vježbenika kao opunomoćenika, obavijestit će o tome odvjetničku komoru.

VI. Dopustivost

19. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

20. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njom pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku koji je koristio.

a) Dopustivost u odnosu na navode povredi prava na pravično suđenje

21. Prilikom ispitivanja dopustivosti dijela apelacije koji se odnosi na navode o povredi prava na pravično suđenje, Ustavni sud je pošao od odredbi članka 18. stavak (3) točka h) Pravila Ustavnog suda.

22. Članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

(b) Ustavni sud također ima prizivnu nadležnost za pitanja iz Ustava koja se pojave na temelju presude bilo kojeg drugog suda u Bosni i Hercegovini.

23. Članak 18. stavak (3) točka h) Pravila Ustavnog suda glasi:

(3) Apelacija nije dopustiva ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

h) apelacija je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom;

24. Apelant smatra da mu je osporenim rješenjem povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Stoga, Ustavni sud u konkretnom slučaju mora odgovoriti na pitanje predstavlja li novčana kazna za nepoštovanje suda koja je izrečena apelantu odluku o nekom pravu ili obvezi građanske prirode, odnosno predstavlja li izrečena novčana kazna odlučivanje o optužbi za kazneno djelo protiv apelanta.

25. U svezi s ovim pitanjem, Ustavni sud podsjeća na to da je u predmetima broj AP 520/10 (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 520/10 od 24. svibnja 2013. godine, toč. od 19. do 26., dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba) raspravljao o sličnom činjeničnom i pravnom pitanju s aspekta primjenjivosti članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Ustavni sud je u citiranoj odluci, podržavajući noviju praksu Europskog suda (vidi Europski sud, *Žugić protiv Hrvatske* broj 3699/08, 31. svibnja 2011. godine i *Ljerka Kovač protiv Hrvatske* broj 49910/06, konačna odluka o dopustivosti od 23. kolovoza 2011. godine), primjenjujući standarde iz citiranih odluka, naveo da se postupak koji je doveo do izricanja novčane kazne apelantu (koji je u tom postupku sudjelovao kao odvjetnik) u iznosu od 1.000,00 KM zbog vrijeđanja suda nije ticao odlučivanja o njegovim pravima i obvezama građanske naravi, niti o kaznenoj optužbi u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Stoga je Ustavni sud u citiranoj odluci zaključio da članak 6. stavak 1. Europske konvencije nije primjenjiv u konkretnom slučaju, pa je, polazeći od toga da članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine ne pruža širi opseg zaštite od članka 6. Europske konvencije, utvrđeno da su navodi apelacije o povredi prava na pravično suđenje *ratione materiae* inkompatibilni sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

26. Dovodeći standarde iz citirane odluke u vezu s konkretnom apelacijom, Ustavni sud smatra da su oni u cijelosti primjenjivi, pa se Ustavni sud glede dopustivosti apelacije u odnosu na primjenjivost članka 6. stavak 1. Europske konvencije u cijelosti poziva na obrazloženje dano u citiranoj odluci (*op. cit. AP 520/10*). Naime, apelantu je zbog vrijeđanja suda, na temelju odredbe članka 140. stavak 1. ZPP, izrečena novčana kazna u iznosu od 1.000,00 KM. U konkretnom slučaju je nesporno da je apelant kao pravni zastupnik tužitelja kažnjen novčanom kaznom zbog

vrijeđanja suda zbog navoda iznesenih u reviziji protiv drugostupanjske presude u parničnom postupku koji je tužitelj pokrenuo protiv tuženog radi naknade štete. Dakle, imajući u vidu sve okolnosti konkretnog slučaja, te podržavajući vlastitu praksu i praksu Europskog suda u predmetima koji su pokretali slično činjenično i pravno pitanje s aspekta primjenjivosti članka 6. stavak 1. Europske konvencije, Ustavni sud smatra da se u konkretnom slučaju zapravo radi o vrijeđanju suda, što je učinio apelant kao pravni zastupnik tužitelja u parničnom postupku, i koji je za učinjenu povredu kažnjen novčanom kaznom te kojom je sankcionirana ta povreda. Stoga, Ustavni sud zaključuje da su apelantovi navodi o kršenju prava na pravično suđenje iz članka II/3. (e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije *ratione materiae* inkompatibilni sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

27. Imajući u vidu odredbu članka 18. stavak (3) točka h) Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je apelacija *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

c) Dopustivost u odnosu na pravo na slobodu izražavanja

28. U konkretnom slučaju apelant apelacijom osporava Rješenje Apelacijskog suda broj 96 0 P 000306 18 Pž 4 od 26. ožujka 2018. godine, protiv kojeg nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Imajući u vidu da je osporeno rješenje doneseno 26. ožujka 2018. godine, a da je apelant apelaciju podnio 10. svibnja 2018. godine, proizlazi da je apelacija podnesena u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očito (*prima facie*) neutemeljena.

29. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

30. Apelant smatra da je osporenim rješenjem povrijeđeno njegovo pravo na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije.

31. Članak II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

(h) Slobodu izražavanja.

32. Članak 10. Europske konvencije glasi:

1. *Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo obuhvaća slobodu vlastitog mišljenja, primanja i priopćavanja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj članak ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad radio, televizijskih i kinematografskih poduzeća.*

2. *Pošto ostvarivanje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, radi sprječavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, zaštite ugleda ili prava drugih, sprječavanja otkrivanja informacija dobivenih u povjerenju, ili radi očuvanja autoriteta i nepristranosti sudstva.*

33. Ustavni sud zapaža da konkretna apelacija pokreće pitanje jesu li redovni sudovi opravdano, u smislu članka 140 stavak 1. ZPP, izrekli novčanu kaznu apelantu zbog vrijeđanja suda. Naime, apelant je kao punomoćnik tužitelja u postupku pred redovnim sudovima u njegovo ime podnio reviziju protiv drugostupanjske presude, te je u podnesku sudu – reviziji iznio navode koji su se ticali dokazivosti određenih činjenica u drugostupanjskoj presudi, koje navode je revizijsko vijeće okvalificirao kao uvredu suda. Apelant smatra da se koristio anegdotom i da svojim navodima nije prešao u područje uvrede suda, te da je potpuno jasno da Apelacijski sud nije opravdao ograničavanje apelantovog prava na slobodu izražavanja.

34. Ustavni sud podsjeća da je članak 10. Europske konvencije primjenjiv ne samo na „informacije“ ili „ideje“ koje su blagonaklono prihvaćene ili se ne smatraju uvredljivim ili ne izazivaju nikakvu reakciju, nego i na one koje vrijeđaju, šokiraju ili uznemiruju. Nadalje, sloboda izražavanja ne štiti samo bit izraženih ideja i informacija, nego oblik u kojem su prenesene (*op. cit. Žugić protiv Hrvatske*, stavak 40.). Shodno navedenom, Ustavni sud smatra da izricanje novčane kazne apelantu zbog nepoštovanja suda predstavlja miješanje u njegovu slobodu izražavanja garantiranu člankom 10. Europske konvencije.

35. Ustavni sud naglašava da je sloboda izražavanja *conditio sine qua non* funkcioniranja i opstanka svakog demokratskog društva i garancija svih drugih ljudskih prava i sloboda. Svaka restrikcija, uvjet, ograničenje ili bilo koja vrsta miješanja u slobodu izražavanja može se primijeniti samo na određeno ostvarivanje ove slobode, a sadržaj prava na slobodu izražavanja uvijek ostaje netaknut. Ustavni sud nadalje podsjeća da ovaj članak ne garantira potpuno neograničenu slobodu izražavanja, te da izvršavanje te slobode nosi sa sobom „dužnosti i odgovornosti“ budući da je

ograničena iznimkama koje se moraju strogo tumačiti, a potreba da se postave bilo kakva ograničenja mora biti uvjerljivo utvrđena. Posebno, sloboda izražavanja stranaka u sudnici nije neograničena i određeni interesi, kao što je autoritet sudske vlasti, dovoljno su važni da opravdavaju ograničenja ove slobode (*op. cit. Žugić protiv Hrvatske*, stavak 41.).

36. Ustavni sud nadalje podsjeća da stavak 2. članka 10. Europske konvencije zahtijeva da svako ograničenje prava na slobodu izražavanja mora biti predviđeno zakonom. Razlog za to je da osoba mora imati mogućnost predvidjeti s osnovanom sigurnošću posljedice svog djelovanja. To predstavlja zaštitu od proizvoljnosti u nametanju ograničenja prava na slobodu izražavanja. Istim člankom je propisano da svako ograničenje prava na slobodu izražavanja treba biti neophodno u demokratskom društvu radi zaštite određenih interesa. Ovi interesi uključuju, kako je navedeno u stavku 2. članka 10. Europske konvencije, i održavanje autoriteta sudstva.

37. Dakle, u skladu sa stavkom 2. članka 10. Europske konvencije, vlast se može miješati u ostvarivanje slobode izražavanja samo ako se ispune tri kumulativna uvjeta: a) miješanje je propisano zakonom, b) cilj miješanja je zaštititi jedan ili više predviđenih interesa ili vrijednosti i c) miješanje je neophodno u demokratskom društvu. Sudovi moraju slijediti ova tri uvjeta kada razmatraju i odlučuju o predmetima koji se tiču slobode izražavanja.

38. Dovodeći navedene standarde u vezu s konkretnim slučajem, Ustavni sud zapaža da je Apelacijski sud, koristeći se diskrecijskim ovlastima jasno propisanim procesnim zakonom, postupio u skladu s odredbom članka 140. stavak 1. ZPP izrekavši apelantu kao branitelju tužitelja u parničnom postupku novčanu kaznu u iznosu od 1.000,00 KM, zaključivši da je apelant u reviziji protiv drugostupanjske presude vrijeđao sud. Time je apelant, prema stajalištu Apelacijskog suda, prešao okvire etičkog i profesionalnog ponašanja kakvo se očekuje od odvjetnika. Stoga, Ustavni sud zaključuje da je kažnjavanje u konkretnom slučaju bilo u skladu s relevantnim odredbama ZPP (vidi Odluku o dopustivosti i meritumu broj *AP 2508/18*, stavak 50., dostupna na www.ustavisud.ba).

39. Nadalje, za Ustavni sud je neupitno da je miješanje u apelantovu slobodu izražavanja služilo legitimnom cilju održavanja autoriteta sudske vlasti. U tom kontekstu Ustavni sud ukazuje da članak 10. stavak 2. Europske konvencije eksplicitno propisuje „očuvanje autoriteta i nepristranosti sudstva“ kao jedan od legitimnih ciljeva.

40. Stoga, jedino pitanje koje Ustavni sud treba utvrditi jeste je li to miješanje bilo „nužno u demokratskom društvu“, pri čemu Ustavni sud treba utvrditi je li, s obzirom na činjenice konkretnog predmeta, postignuta pravedna ravnoteža između, s jedne strane, potrebe da se zaštititi

autoritet sudske vlasti i, s druge strane, zaštite apelantove slobode izražavanja. U svezi s tim, Ustavni sud podsjeća da prema stajalištu Europskog suda, test „nužno u demokratskom društvu“ traži da sud utvrdi je li miješanje kojem se prigovara odgovaralo „snažno prisutnoj društvenoj potrebi“, pri čemu se naročito mora utvrditi je li miješanje o kojem je riječ „razmjerno legitimnom cilju koji se teži ostvariti“ i jesu li razlozi koje navode nacionalne vlasti kako bi ga opravdale „mjerodavni i dovoljni“ (vidi *Žugić protiv Hrvatske*, st. 43. i 44.).

41. U tom kontekstu Ustavni sud ukazuje da je Europski sud u predmetu *Žugić protiv Hrvatske*, u kojem je razmatrao odluke redovnih sudova koji su aplikantu izrekli novčanu kaznu zbog vrijeđanja suda, istaknuo uz ukazivanje na vlastitu relevantnu praksu (stavak 45.): „Izraz 'autoritet sudske vlasti' naročito sadrži i pojam da sudovi jesu i da ih šira javnost prihvaća kao primjerene forume za utvrđivanje zakonitih prava i obveza i rješavanje sporova koji se na njih odnose, i nadalje, da šira javnost poštuje i ima povjerenje u sposobnost sudova da ispune tu funkciju, vidi predmet *Sunday Times protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [...]. Rad sudova, koji su jamci pravde i koji imaju temeljnu ulogu u državi vladavine prava, treba uživati povjerenje javnosti, pa ga stoga treba štiti od neutemeljenih napada. Međutim, sudovi, kao i sve ostale javne institucije, nisu imuni na kritike i kontrolu (vidi, *op. cit. Skalka protiv Poljske*, stavak 34.). Stoga, iako stranke svakako imaju pravo davati primjedbe na pravosuđe kako bi zaštitile svoja prava, njihova kritika nikada ne smije preći određene granice (vidi Europski sud, *Saday protiv Turske* broj 32458/96, stavak 43., 30. ožujak 2006. godine). Posebno treba jasno razlikovati kritiku i uvredu. Ako je jedina namjera bilo kojeg oblika izražavanja uvrijediti sud ili članove suda, odgovarajuća sankcija neće, u načelu, predstavljati povredu članka 10. Europske konvencije (*op. cit. Skalka protiv Poljske*).“

42. U konkretnom slučaju postupajuća vijeća Apelacijskog suda su utvrdila da sporno apelantovo izražavanje navedeno u reviziji predstavlja uvredu suda. Ustavni sud zapaža da je, prema utvrđenju redovnih sudova, apelant kao branitelj optuženog u spornom podnesku naveo: „Tačno je da je dokazivanje *probatio diabolico* (đavolski posao), ali ovakva tvrdnja i stav drugostepenog suda nas podsjeća na onu anegdotu kada profesor pita studenta kada je bačena atomska bomba na Hirošimu i koliko je ljudi poginulo, pa kada student odgovori tačnu brojku poginulih ljudi, onda profesor kaže to nije dovoljno kolega, imena, imena.“

43. Ustavni sud najprije napominje da su redovni sudovi u okolnostima i kontekstu svakog konkretnog slučaja u najboljoj poziciji razmotriti prelazi li određeno izražavanje, u kojem se iznose primjedbe na pravosuđe, zakonom dopuštene granice na način da se takvim izražavanjem ugrožava očuvanje autoriteta i nepristranosti sudstva. U odnosu na konkretan predmet, Ustavni sud zapaža da je analizom apelantovog podneska, Apelacijski sud zaključio da su apelantove konstatacije suprotne

općeprihvaćenim normama uobičajenog jezika u komuniciranju stranaka sa sudom, s obzirom na to da izlaze iz okvira dozvoljenog sadržaja pravnih sredstava kojima se može osporiti pravilnost i zakonitost sudske odluke i prelaze granice zahtjeva korektnog odnosa prema sudu kao instituciji društva, te da sadrže subjektivne ocjene kojima je prekoračena granica do koje se može iskazivati negativan odnos prema sudu jer se time prelazi u područje uvrede suda. U ovakvom zaključku Ustavni sud, naročito imajući u vidu općepoznati kontekst sporne anegdote, ne nalazi nikakvu proizvoljnost budući da je iz sadržaja podneska u spornom dijelu, koji se odnosi na reviziju protiv drugostupanjske presude, evidentno da se apelant u njemu nije bavio pravnim argumentima kako bi zaštitio prava i interese svog klijenta i kako bi osporavao zaključke drugostupanjskog suda (*op. cit.*, AP 2508/18, stavak 55.), već da je, koristeći se konkretnom poznatom anegdotom, prešao određenu dopuštenu granicu profesionalnog ponašanja odvjetnika prema sudu. Pri tome, Ustavni sud prihvaća stajališta redovnih sudova da odvjetnici kao stručne osobe koje zastupaju stranke u postupcima pred sudovima imaju naročitu odgovornost da pokažu dužno poštovanje prema sudu i strankama tijekom postupka i da interes klijenata brane u skladu sa zakonom. U tom kontekstu, Ustavni sud zapaža da je apelant interese klijenta mogao zaštititi na prikladniji način koristeći pravne osnove ZPP koji propisuje širok dijapazon razloga za izjavljivanje revizije, a pri tome ne dovoditi postupanje suda u kontekst poznate anegdote koja se u okolnostima konkretnog slučaja nije mogla smatrati kritikom postupanja drugostupanjskog suda, odnosno osporavanja dokazivosti određenih činjenica u drugostupanjskoj presudi, kako je to apelant nastojao prikazati, već nesumnjivo predstavlja uvredu suda, o čemu su redovni sudovi dali jasne razloge.

44. Konačno, u svezi s proporcionalnošću miješanja u apelantovo pravo na slobodu izražavanja, Ustavni sud, podržavajući praksu Europskog suda, ukazuje da su prilikom ocjene razmjernosti miješanja narav i težina izrečene sankcije također mjerila koja treba uzeti u obzir (vidi Europski sud, *Keller protiv Mađarske* (dec.) broj 33352/02, 4. travnja 2006. godine i *Kwiecień protiv Poljske* broj 51744/99, stavak 56., ECHR 2007-I). U tom smislu Ustavni sud zapaža da je apelantu zbog vrijeđanja suda izrečena novčana kazna u iznosu od 1.000,00 KM, dakle u okviru zakonskog raspona iz članka 140. stavak 1. ZPP („do 5.000 KM“). U svjetlu svega naprijed iznesenog, imajući u vidu sadržaj apelantovog izražavanja i relevantne odredbe ZPP, Ustavni sud smatra da je novčana kazna koja je izrečena apelantu zbog vrijeđanja suda, u okolnostima konkretnog slučaja, bila razmjerna opravdanom cilju kojem se težilo, tj. zaštititi dostojanstva i autoriteta sudstva. Stoga, Ustavni sud smatra da su razlozi koje je dao Apelacijski sud u osporenim rješenjima „mjerodavni i dovoljni“ i da novčana kazna izrečena apelantu nije neproporcionalna legitimnom cilju održavanja autoriteta sudske vlasti.

45. S obzirom na navedeno, Ustavni sud zaključuje da su apelantovi navodi u svezi s kršenjem prava iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije neutemeljeni, te da osporeno rješenje nije prouzročilo kršenje navedenog prava.

Pitanje naknade nematerijalne štete

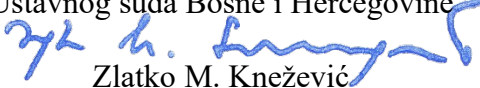
46. S obzirom na zaključak Ustavnog suda iz prethodnih točaka ove odluke, nisu ispunjeni uvjeti za razmatranje apelantovog zahtjeva za naknadu nematerijalne štete u smislu članka 74. st. (1) i (2) Pravila Ustavnog suda.

VIII. Zaključak

47. Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju nije prekršeno pravo iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije kada je apelant zbog spornog izražavanja koje je naveo u reviziji kažnjen zbog uvrede suda, što je bilo razmjerno opravdanom cilju kojem se teži, odnosno očuvanju digniteta i autoriteta suda i jer su razlozi koje je dao Apelacijski sud u osporenom rješenju „mjerodavni i dovoljni“ i da novčana kazna izrečena apelantu nije neproporcionalna legitimnom cilju održavanja autoriteta sudske vlasti.

48. Na temelju članka 18. stavak (3) točka h) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

49. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Zlatko M. Knežević